

4. Махній, М. Дівоча цнота як культурний феномен [Електронний ресурс]: Етносексологія: ерос і культура // Режим доступу : <http://makhnii-ethnikos.blogspot.com/2011/12/blog-post.html>. – Дата доступу: 2.12.2012.
5. Яшуржинский, Хр. Свадьба малорусская как религиозно-бытовая драма // Киевская старина. – К., 1896. – 40 с.
6. Вовк, Хв. Студії з української етнографії та антропології / Хведір Вовк. – К.: Мистецтво. – 1995. – С.219-323.
7. Терещук, В. Полісемантичність символу межі у родинній обрядовості [Електронний ресурс]: Науковий блог НаУ «Острозька академія» // Режим доступу: <http://naub.org.ua>. – Дата доступу: 8.03.2011.
8. Кравченко В. Етнографічні матеріали, зібрані Васильом Кравченком на Україні, а більшістю в межах Волині. – Житомир, 1914. – С.83-88.
9. Маєрчик. Вказана праця. – С. 100.
10. Там само. – С. 101.
11. Маховська, с. Деякі елементи ініціаційної символіки у весільній пісенності Поділля / С. Маховська // Мандрівець: науковий журнал. – К.: Національний університет «Києво-Могилянська академія». - 2008. – № 6. – С.62.
12. Польові матеріали: записано Степанкевич М.П. від Супрігана Василя Павловича, 1928 р.н., с. Миколаївка Козятинського району Вінницької області, 2010 р.
13. Зап. 5.06.1998 р. М. М. Красиков від Дар'ї Олександрівни Кравченко, 1945 року народження, село Очеретове Валківського району Харківської області.
14. Там само.
15. Маєрчик. Вказана праця. – С. 167.
16. .Виноградова, Л. Н. Зимняя календарная поэзия западных и восточных славян: Генезис и типология колядования / Л.Н.Виноградова. – М., 1982.
17. Босий, О. Священне ремесло Мокоші [Електронний ресурс] / О.Босий // Режим доступу: <http://library.kr.ua>. – Дата доступу: 30.04.2011.
18. Курочкін, О. Українці в сім'ї європейській. Звичаї, обряди, свята / О.Курочкін. – К., 2004.

Жмуд Н. «ЧУЖДОСТЬ» В ТРАДИЦИОННОЙ СВАДЕБНОЙ ОБРЯДНОСТИ УКРАИНЦЕВ

В статье через структурно-семантический подход показаны механизмы конструирования образа «чужого» и пути преодоления «чуждости» в традиционной свадебной обрядности украинцев
Ключевые слова: «чужой», «свой», свадебная обрядность, традиция, структурно-семантический подход.

Zhmud N. «FOREIGNNESS» IN A TRADITIONAL MARRIAGE CEREMONY UKRAINIAN

The article reveales mechanisms of forming the image of «a stranger» and ways of overcoming the feeling of «to be strangers to one another» in a traditional wedding ritualism of the Ukrainians through the structural semantic approach.
Key words: «strange», «one's own», wedding ritualism, tradition, structural semantic principle.ü

УДК 37.013.43(045)

Г.М. Красніцька

ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА

В статті проаналізовано історичні засади педагогічної культури викладача в процесі підготовки майбутніх фахівців. Також розглянуто розвиток освіти і науки в Україні . Вивчення поведінки і повсякденної діяльності передових викладачів.

Ключові слова: педагогічна культура, імідж, мотивація праці, підготовка фахівців, розвиток освіти і науки, педагогічна культура викладача.

Мета даної статті – дослідити методологічні засади формування професійної етики та педагогічної культури викладачами в процесі підготовки фахівців, навести основні чинники етичної відповідальності, педагогічної майстерності, культура поведінки, науково-педагогічного персоналу вищих навчальних закладів. Дослідити ефективність діяльності викладача, визначити педагогічну діяльність за її змістом та вивчити поведінку і повсякденну діяльність передових викладачів.

Аналізуючи останні публікації з приводу дослідження історичних засад формування педагогічної культури викладача, можна виділити праці таких вчених та авторів: С.У.

Гончаренко, В.М. Гриньова, І.А. Зязюн, М.Б. Євтух, с. Г. Мельничук, О.Г. Мороз, с. О. Сисоєва, Н.М. Тарасевич, Р.І. Хмелюк, Г.П. Шевченко та ін.

«Педагогічна культура вчителя, – на думку В. М. Гриньової, – це діалектична інтегрована єдність педагогічних цінностей: цінностей-цілей й цінностей-мотивів; цінностей знань; технологічних цінностей; цінностей-властивостей; цінностей відношень. Вони є свого роду осями координат, на основі яких і викреслюється модель педагогічної культури, які спрямовують і коригують у соціальному, духовному, професійному, особистісному просторі діяльності учителя, його професіоналізм» [1].

Термін «народна педагогіка вперше ввів у науковий обіг К. Ушинський, який довів, що народна педагогіка є золотим фондом педагогіки наукової. Він прийшов до висновку, що «виховання», коли воно не хоче бути безсилим, повинно бути «народним», а громадське виховання, за його думкою, «само не розв'язує питань життя і не веде за собою історії, але йде слідом за нею» [2].

«Педагогіка – не наука, а мистецтво, – найбільше, найскладніше, найвище й найнеобхідніше з усіх мистецтв. Мистецтво виховання спирається на науку. Як мистецтво, складне й обширне, воно спирається на безліч обширних і складних наук; як мистецтво, воно, крім знань, вимагає здібності й нахилу, і як мистецтво ж, воно прагне до ідеалу, якого вічно намагаються досягти і який цілком ніколи недосяжний: до ідеалу досконалої людини» [3].

Формування педагогічної культури особистості є досить складний і тривалий процес. У результаті взаємодії різних чинників виникають рушійні сили, які стимулюють творчу діяльність педагога у напрямку становлення його педагогічної культури. Дія рушійної сили особистості педагога проявляється передусім у підвищенні розумової активності, пробудженні духовних сил, у пошуках нових технологій, методів, прийомів та засобів, аби успішно, на рівні мистецтв розв'язувати ті численні завдання, що їх висуває соціальна реальність перед професійною діяльністю викладача.

Педагогічна культура є складним соціальним утворенням. Тому важливо усвідомити змістовну сутність культури педагога-вихователя, виділити провідні цінності в її структурі. Педагогічні цінності – це певні норми, які регламентують професійну діяльність учителя, викладача, які вирізняються цілісністю характеру, виступають як пізнавально-діяльнісна система. Педагогічні цінності об'єктивні, оскільки складаються історично в педагогічній науці як елементи переконань у вигляді ідей, концепцій, теорій, закономірностей, постулатів, аксіом та ін. У процесі підготовки та здійснення педагогічної діяльності особистість пізнає, усвідомлює означені цінності, певним чином присвоює їх і транслює в конкретну діяльність. Варто мати на увазі, що педагогічні цінності не є сталими величинами. Вони похідні від особливостей соціально-економічного розвитку суспільства.

Педагогічні цінності виступають в якості відносно стійких орієнтирів, з якими педагог співвідносить своє життя і педагогічну діяльність. Діалектичне поєднання загальнолюдських і національних морально-духовних цінностей – добра, поваги, совісності, честі, справедливості, толерантності, національної гідності, демократизму, гуманізму – з цінностями педагогічними створюють те підґрунтя, на якому розробляється і здійснюється освітньо-виховна діяльність. Оволодіння ними є тією основою, на якій розробляється зміст професійної підготовки педагогічних працівників різних сфер діяльності. У процесі такої підготовки і мають формуватися безпосередньо педагогічні цінності. Кожен педагог успішно актуалізує ті цінності, які є для нього усвідомленими, професійно значимими. Ключем для такого усвідомлення є істина, яку у свій час проголосив Протагор: «Людина – міра усіх речей».

Ефективність педагогічної праці багато в чому залежить від того, які стосунки складаються між учасниками навчально-виховного процесу. Структура цих стосунків включає різноманітні аспекти: управління і самоуправління, координація і субординація, дисципліна і самодисципліна, контролю і самоконтролю, обов'язок і право. Моральні стосунки між викладачем і студентом, майбутнім учителем виконують подвійну функцію: з одного боку, це безпосередній вплив на волю і свідомість вихованця з метою сформувати в нього очікувані моральні якості, з іншого боку, це створення оптимальних соціальних і психолого-педагогічних умов для професійного становлення особистості студентів. Ці стосунки мають будуватися на засадах гуманізму і глибокої поваги до кожної особистості. У педагога має бути гармонія між моральними й інтелектуальними цінностями. Коли такої гармонії немає, то в процесі навчання між викладачем і студентом виникає психологічний бар'єр неприйняття педагога і навіть

протидії йому; виникає моральний конфлікт. У цьому контексті варто говорити про внутрішні морально-духовні сили особистості педагога, які притягували б до себе вихованців.

Отже, ефективність підготовки фахівців, перш за все, залежить від сприятливої морально-психологічної атмосфери у навчальній групі, добрих довірливих стосунків між студентами й викладачем. Ось чому для викладача поряд із бездоганними досконалими професійними знаннями велике значення має викладацький талант, комунікативна підготовка, професійна етика та педагогічна культура, які загалом і передбачають створення позитивної мотивації, привернення до себе та зацікавлення в студентів. До речі, в умовах економічної кризи щодо полегшення створення внутрішньої мотивації викладача, для якого викладацька робота є призванням, необхідно пам'ятати, що педагог, перш за все, виховує душу студента, а потім вже дає знання, за які отримує заробітну плату.

Рівень та характер розвитку суспільства визначаються морально- економічними критеріями, а від їх вдосконалення та можливості адаптуватися залежить динаміка стійкого соціально-економічного розвитку країни. Адже відомо, що можливість одержання високої зовнішньої оцінки і самооцінки викладацького персоналу може слугувати стимулом до належного виконання роботи, а одержання високої оцінки може виступати як позитивне підкріплення зусиль щодо підвищення культури та етичної поведінки викладача.

Аналіз методологічних засад професійної етики та педагогічної культури показав, що на основі задоволення найвищих потреб у повазі та самоактуалізації лежить володіння інформацією та досягнення якісно нових знань

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гриньова В. М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя: Автореф. дис... докт. пед. наук. – К., 2001. – 38 с.
2. Вечевський М.В. Теоретико-методичні засади формування у майбутніх маркетологів професійної компетенції – К.: Видавничий дім «Професіонал», 2005. – С. 24-25.
3. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології // Вибрані педагогічні твори: В 2-х т. – Т. 1. – С. 192–471.

Красниція А.Н. ИСТОРИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ

В статье проанализированы исторические основы педагогической культуры преподавателя в процессе подготовки будущих специалистов. Также рассмотрено развитие образования и науки в Украине. Изучение поведения и повседневной деятельности передовых преподавателей.

Ключевые слова: педагогическая культура, имидж, мотивация труда, подготовка специалистов, развитие образования и науки, педагогическая культура преподавателя.

Krasnitska G.M. HISTORICAL FOUNDATIONS OF TEACHER'S PEDAGOGICAL CULTURE

Annotation The article is devoted to the historical foundations of the pedagogical culture of the teacher in the training of future professionals. Also the development of education and science in Ukraine. Studying the behavior and daily activities leading teachers.

Key words: Teaching culture, image, motivation, training, development of education and science, pedagogical culture of teacher.

УДК 008 +645.197 (043.3)

О.П.Мазуркевич

ЕТНІЧНІ СТЕРЕОТИПИ ТРАДИЦІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ТА ЇХ ВИЯВ У ЕТИКЕТНИХ ЖЕСТАХ

Характеристика символічної мови жестів як важливої складової системи етнічних стереотипів традиційного спілкування українців.

Ключові слова: Етнічні стереотипи, традиційне спілкування, етикетні жести, традиційна культура, комунікативна поведінка.

Система традиційного спілкування, сформована етносом у процесі його життєдіяльності, актуалізується в наш час як важливий чинник збереження традиційних цінностей сім'ї, забезпечення тривкості міжпоколінневих зв'язків, стабільності суспільства й держави.